

CO₂-BELEID 2022

Organisatie:	ManEngenius
Contactpersoon:	Lesley Commelter
Adviseur:	Donna Cross
Adviesbureau:	De Duurzame Adviseurs
Publicatiedatum:	23-11-2022

de duurzame
adviseurs

Inhoudsopgave

1 INLEIDING EN VERANTWOORDING	4
2 BESCHRIJVING VAN DE ORGANISATIE	5
2.1 STATEMENT ORGANISATIEGROOTTE	5
2.2 PROJECTEN MET GUNNINGVOORDEEL	5
3 VERANTWOORDELIJKHEID DUURZAAMHEID	7
3.1 VERANTWOORDELIJKE	7
3.2 AFBAKENING.....	7
3.3 ENERGIEBELEID EN DOELSTELLINGEN	7
3.3.1 Energiemanagement actieplan	7
4 BEREKENDE CO₂-EMISSIONS	9
4.1 DIRECTE- EN INDIRECTE GHG-EMISSIONS	9
4.1.1 Berekende GHG-emissies scope 1 en 2	9
4.1.2 Berekende GHG-emissies scope 3	9
4.1.3 Verbranding biomassa.....	9
4.1.4 GHG-verwijderingen	10
4.1.5 Uitzonderingen.....	10
4.1.6 Invloedrijke personen	10
4.1.7 Toekomst.....	10
4.1.8 Significante veranderingen	10
4.2 KWANTIFICERINGSMETHODEN	10
4.3 CO ₂ -EMISSIONSFACITORS	10
4.4 ONZEKERHEDEN.....	11
4.5 UITSLUITINGEN	11
4.6 VERIFICATIE	11
5 CO₂-REDUCERENDE MAATREGELEN.....	12
6 DOELSTELLINGEN	13
7 VOORTGANG.....	14
7.1 VOORTGANG SCOPE 1, 2 EN BUSINESS TRAVEL.....	14
7.2 SUBDOELSTELLING GROENE STROOM	14
7.3 SUBDOELSTELLING ALTERNATIEVE BRANDSTOFFEN	14
7.4 SUBDOELSTELLING ENERGIEVERBRUIK.....	14
7.5 VOORTGANG SCOPE 3	15
7.5.1 Voortgang ketenanalyse	15
8 PARTICIPATIE SECTOR- EN KETENINITIATIEVEN.....	19
8.1 INVENTARISATIE SECTOR- EN KETENINITIATIEVEN	19
8.2 ACTIEVE DEELNAME	19

8.3	LOPENDE INITIATIEVEN	19
8.3.1	Initiatief Stichting Nederland CO ₂ Neutraal	19
DISCLAIMER & COLOFON		20
	UITSLUITING VAN JURIDISCHE AANSPRAKELIJKHEID	20
	BESCHERMING INTELLECTUEEL EIGENDOM	20
	ONDERTEKENING	20

1 | Inleiding en verantwoording

ManEngenius levert (direct en indirect) producten en diensten aan opdrachtgevers die bij aanbestedingen gunningvoordeel hanteren aan de hand van de CO₂-Prestatieladder. Voor ManEngenius zijn deze opdrachtgevers voornamelijk overheden zoals Rijkswaterstaat en diverse gemeenten. Met deze CO₂-Prestatieladder worden leveranciers uitgedaagd en gestimuleerd om de eigen CO₂-uitstoot te kennen en te verminderen. Hoe meer een organisatie zich inspant om CO₂ te reduceren, hoe meer kans op gunning bij een opdracht.

De CO₂-Prestatieladder kent vier invalshoeken:

A. Inzicht

Het opstellen van een onomstreden CO₂-footprint conform de ISO 14064-1 norm en daarmee inzicht krijgen in de CO₂-uitstoot van de organisatie.

B. CO₂-reductie

De ambitie van de organisatie om de CO₂-uitstoot te verminderen.

C. Transparantie

De wijze waarop in- en extern gecommuniceerd wordt over de CO₂-footprint en reductiedoelstellingen.

D. Deelname aan initiatieven

(in sector of keten) om CO₂ te reduceren.

Elke invalshoek is onderverdeeld in vijf niveaus. Een erkende certificerende instantie beoordeelt de activiteiten en bepaalt het niveau van de CO₂-Prestatieladder. Hiervoor moeten stappen zijn gezet op alle invalshoeken van de ladder.

In dit rapport wordt het beleid voor CO₂-reductie samengevat. Onder andere wordt er een beschrijving van de organisatie gegeven, worden berekende emissies weergegeven. Ook zullen de maatregelen, doelstellingen en voortgang behandeld worden, evenals de participatie aan sector- en keteninitiatieven.

2 | Beschrijving van de organisatie

Sinds 1992 biedt ManEngenius ingenieurs- en adviesdiensten met toegevoegde waarde in elke fase van een project. Daarnaast staan we voor balans tussen de mens en het werk, met als doel de groei van onze professionals én opdrachtgevers uit de publieke en private sector te stimuleren. Onze ingenieurs en adviseurs staan bij ons in het middelpunt en kiezen zelf de koers van hun carrière. Daar zijn we trots op, want daardoor hebben we gepassioneerde en gespecialiseerde professionals in dienst die in iedere fase van een project kritisch maatwerk leveren.

Het vertalen van onze duurzaamheidsambities naar een stabiele langere termijn doelstelling vraagt om een verankering in onze dienstverlening. Het gebruiken van een instrument als de CO₂-prestatieladder draagt hieraan bij. Hiernaast wordt het bewustzijn vergroot en is de scherpste op het verduurzamen van de fysieke leefomgeving weer volop aanwezig. De komende jaren willen we als ManEngenius in de basis onze mentaliteit op duurzaamheid binnen fysiek projecten laten vertalen naar de bedrijfshandelingen.

2.1 Statement organisatiegrootte

De totale CO₂-uitstoot van ManEngenius in het jaar 2021 bedroeg 159 ton CO₂. Vanwege de aard van de branche en werkzaamheden valt ManEngenius in de categorie "diensten" en met deze CO₂-uitstoot wordt de organisatie ingeschaald als kleine organisatie.

	Diensten	Werken/ leveringen
Kleine organisatie	Totale CO ₂ -uitstoot bedraagt maximaal (\leq) 500 ton per jaar.	Totale CO ₂ -uitstoot van de kantoren en bedrijfsruimten bedraagt maximaal (\leq) 500 ton per jaar, en de totale CO ₂ -uitstoot van alle bouwplaatsen en productielocaties bedraagt maximaal (\leq) 2.000 ton per jaar.
Middelgrote organisatie	Totale CO ₂ -uitstoot bedraagt maximaal (\leq) 2.500 ton per jaar.	Totale CO ₂ -uitstoot van de kantoren en bedrijfsruimten bedraagt maximaal (\leq) 2.500 ton per jaar, en de totale CO ₂ -uitstoot van alle bouwplaatsen en productielocaties bedraagt maximaal (\leq) 10.000 ton per jaar.
Grote organisatie	Totale CO ₂ -uitstoot bedraagt meer dan ($>$) 2.500 ton per jaar.	Totale CO ₂ -uitstoot van de kantoren en bedrijfsruimten bedraagt meer dan ($>$) 2.500 ton per jaar, en de totale CO ₂ -uitstoot van alle bouwplaatsen en productielocaties bedraagt meer dan ($>$) 10.000 ton per jaar.

2.2 Projecten met gunningvoordeel

Een project met gunningvoordeel is een project van een organisatie waarbij de CO₂-Prestatieladder een rol heeft gespeeld in de aanbesteding. Hierbij is het niet relevant of het gunningvoordeel wel of niet doorslaggevend is geweest bij het verkrijgen van de opdracht, of op welke manier de CO₂-Prestatieladder in de aanbesteding is gevraagd.

In 2021 heeft ManEngenius de SROK Ingenieursdiensten, perceel 2 Technisch advies en de SROK Project- en procesbeheersing, perceel 1 Projectbeheersing en Systemgerichte Contractbeheersing gegund gekregen, waarbij duurzaamheid een criterium was. Hiervoor heeft ManEngenius de CO₂-Prestatieladder aangedragen en de overeenkomsten gegund gekregen. De werkzaamheden zijn gestart op 14 maart 2022 en worden daarom vanaf de rapportages over 2022 vermeld.

3 | Verantwoordelijkheid duurzaamheid

De eerste stap is het inzichtelijk maken van de energieverbruikers van de organisatie. Op basis van dit inzicht kan er worden gekeken op welke aspecten er resultaat valt te behalen in de reductie van CO₂-uitstoot. Dit inzicht is terug te vinden in de CO₂-footprint. Periodiek (één keer in de 6 maanden) worden de energieverbruiken in kaart gebracht.

Er is gekozen om de CO₂-footprint van 2019 te gebruiken als referentiejaar. De CO₂-emissie is uitgevoerd conform het gestelde in dit document. De betrouwbaarheid wordt gecontroleerd door een interne audit door een onafhankelijke.

Op basis van de CO₂-uitstoot in dit referentiejaar wordt bekeken welke maatregelen en doelstelling(en) geformuleerd kunnen worden om de CO₂-uitstoot vanaf dit referentiejaar te reduceren. Jaarlijks wordt bekeken of het gekozen referentiejaar nog steeds geschikt is voor de gestelde doelstelling en/of dat deze aangepast dient te worden.

De algehele reductiedoelstelling wordt geformuleerd tot 2024. Vanuit deze vastgestelde algehele reductiedoelstelling is een plan van aanpak opgesteld. In dit plan worden de maatregelen benoemd die worden genomen om de doelstelling te halen en welke afdelingen verantwoordelijk zijn voor de realisatie van de maatregelen. Het overzicht van te nemen maatregelen en verantwoordelijke afdelingen staan vermeldt in het Excelbestand met CO₂-reducerende maatregelen.

3.1 Verantwoordelijke

Voor het beheren van de CO₂-Prestatieladder is Lesley Commelter de interne verantwoordelijke. Zij draagt verantwoordelijkheid voor het uitzetten van taken, toewijzen van verantwoordelijkheden en het rapporteren aan het management. Voor het opstellen van alle bijbehorende documentatie voor het behouden van niveau 5 op de CO₂-Prestatieladder wordt de organisatie ondersteund door het adviesbureau De Duurzame Adviseurs.

3.2 Afbakening

Meer informatie over de Organizational Boundary van de organisatie is terug te vinden in het document 'Bepaling Organizational Boundary'. Hierin is opgenomen welke gemeenschappelijke regelingen, locaties en andere factoren mee zijn genomen in de boundary.

3.3 Energiebeleid en doelstellingen

De algemene doelstelling van het energiemanagementsysteem is om te komen tot een continue verbetering van de energie-efficiëntie en vermindering van de CO₂-uitstoot van de organisatie. Concreet is de doelstelling om in 2024 21% minder CO₂ in scope 1 en 81% minder CO₂ in scope 2 uit te stoten.

3.3.1 Energiemanagement actieplan

Onderstaande gegevens worden door de verantwoordelijke afdelingen aangeleverd aan de projectleider van de CO₂-Prestatieladder. Deze zorgt voor het tijdig verwerken (halfjaarlijks) van de gegevens in de CO₂-footprint.

Emissiestroom	Eenheid	Bron	Verantwoordelijke	Wanneer
Gasverbruik kantoorpand	m ³	Facturen	Erik Sessink	September en maart
Brandstof wagenpark <ul style="list-style-type: none"> • Diesel • Benzine • Elektra 	Liter kWh	Rapportages/ tankpassen van leasemaatschappijen	Erik Sessink	September en maart
Elektraverbruik kantoorpand	kWh	Uitlezen meterstanden	Erik Sessink	September en maart
Zakelijke kilometers <ul style="list-style-type: none"> • Privéauto's • Openbaar vervoer 	Euro	Declaraties	Erik Sessink	September en maart
Scope 3 <ul style="list-style-type: none"> • Inkooplijst • Hotelovernachtingen • Woon-werkverkeer 	Divers	Administratie	Erik Sessink	Maart
Ketenanalyse <ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren maatregelen • Notuleren 	Divers	Divers	Projectmanager Duurzaamheid/ Energietransitie	September

4 | Berekende CO₂-emissies

4.1 Directe- en indirecte GHG-emissies

In dit hoofdstuk worden de berekende Green House Gas emissies (afgekort GHG-emissies) toegelicht. Het Green House Gas Protocol maakt onderscheid in verschillende scopes op basis van de herkomst van het broeikasgas. Hieruit ontstaat een zogenaamde 'inventaris aan broeikasgassen' van de organisatie die kan worden gekwantificeerd en gemanaged. Oftewel de CO₂-uitstoot die vrijkomt bij de eigen activiteiten. In de volgende paragraaf wordt de CO₂-footprint van ManEngenius weergegeven.

4.1.1 Berekende GHG-emissies scope 1 en 2

De directe- en indirecte GHG-emissies van ManEngenius bedroegen in 2021 159 ton CO₂. Hiervan werd 126 ton CO₂ veroorzaakt door directe GHG-emissies (scope 1), 33 ton CO₂ door indirecte GHG-emissies (scope 2) en 0,5 ton door business travel.

TABEL M1. OVERZICHT CO ₂ -EMISSIONS, GEHELE ORGANISATIE					2021 Heel jaar
TYPE EMISSIONS SCOPE 1	AANTAL	EENHEID	CONVERSIEFACTOR (g CO ₂ per eenheid)	UITSTOOT (ton CO ₂)	
Aardgasverbruik		3.405 m ³	1.884		6,4
Brandstofverbruik wagenpark - diesel		710 liter	3.262		2,3
Brandstofverbruik wagenpark - benzine		41.959 liter	2.784		116,8
Totaal scope 1					125,5
TYPE EMISSIONS SCOPE 2	AANTAL	EENHEID	CONVERSIEFACTOR (g CO ₂ per eenheid)	UITSTOOT (ton CO ₂)	
Elektriciteitsverbruik - grijze stroom		14.932 kWh	556		8,3
Elektriciteitsverbruik - groene stroom		0 kWh	0		-
Elektriciteitsverbruik - wagens		44.564 kWh	556		24,8
Totaal scope 2					33
TYPE EMISSIONS BUSINESS TRAVEL	AANTAL	EENHEID	CONVERSIEFACTOR (g CO ₂ per eenheid)	UITSTOOT (ton CO ₂)	
Zakelijk vervoer - gedeclareerde kilometers		1.824 km	195		0,4
Zakelijk vervoer - openbaar vervoer		6.744 km	15		0,1
Vliegreizen <700 km		0 km	297		-
Vliegreizen 700-2500 km		0 km	200		-
Vliegreizen >2500 km		0 km	147		-
Totaal business travel					0
TOTALE EMISSIONS SCOPE 1, 2 EN BUSINESS TRAVEL					159

4.1.2 Berekende GHG-emissies scope 3

Aan de hand van de 15 GHG-genererende categorieën voor scope 3 is een kwantitatieve analyse opgesteld. Bij deze kwantitatieve analyse is ook per categorie een inventarisatie gemaakt van welke ketenpartners betrokken zijn en welke reductiemogelijkheden er zijn (zie Excel-bestand Scope 3 Analyses). Zie hieronder de resultaten van de meest significante scope 3 categorieën voor ManEngenius in 2021:

- Aangekochte goederen en diensten: 885,5 ton CO₂ (881,0 ton in 2020)
- Woon-werkverkeer: 14,2 ton CO₂ (16,7 ton in 2020)
- Zakelijk reizen: 0,1 ton CO₂ (0,4 ton in 2020)

4.1.3 Verbranding biomassa

In het jaar van deze rapportage vond geen verbranding van biomassa plaats bij ManEngenius.

4.1.4 GHG-verwijderingen

Er heeft in het jaar van deze rapportage geen broeikasgasverwijdering plaatsgevonden bij ManEngenius. Wel plant de organisatie per collega 50 mangrovebomen in Indonesië.

4.1.5 Uitzonderingen

Er zijn geen noemenswaardige uitzonderingen te noemen op het GHG-Protocol.

4.1.6 Invloedrijke personen

Binnen de organisatie zijn geen individuele personen te benoemen die een dermate invloed op de CO₂-footprint hebben, dat gedragsverandering van deze individuele persoon alleen al zou zorgen voor een significante verandering in de CO₂-footprint.

4.1.7 Toekomst

De emissies in de paragrafen hierboven zijn vastgesteld voor 2021. In het plan van aanpak van de organisatie, waarin alle reductiemaatregelen zijn opgenomen, wordt beschreven welke maatregelen er in de komende jaren worden uitgevoerd. Deze zullen er samen voor zorgen dat de ManEngenius 21% CO₂ in scope 1 en 81% CO₂ in scope 2 zal reduceren in 2024 ten opzichte van 2019.

4.1.8 Significante veranderingen

Zoals in paragraaf 3.2 beschreven geldt 2019 als referentiejaar. De voortgang van de reductie in CO₂-uitstoot zal beschreven worden in hoofdstuk 6 van dit document.

4.2 Kwantificeringsmethoden

Voor het kwantificeren van de CO₂-uitstoot is gebruik gemaakt van een Excelmodel waarbij alle energieverbruiken worden omgerekend naar CO₂-emissies. Hierbij worden de emissiefactoren van de website www.co2emissiefactoren.nl gehanteerd. In hoofdstuk 2 van het CO₂-Managementplan van de organisatie wordt beschreven waar de brongegevens per energiestroom vandaan komen.

4.3 CO₂-Emissiefactoren

Voor de inventarisatie van de CO₂-uitstoot van ManEngenius over het jaar 2021 de emissiefactoren uit de CO₂-Prestatieladder 3.1 gehanteerd. Omdat het gaat om specifieke emissiefactoren op nationaal niveau, zijn de gehanteerde emissiefactoren zeer geschikt voor het omrekenen van de data van de broeikasgas activiteiten naar de daarmee gepaard gaande CO₂-emissies.

De emissiefactoren van de organisatie zullen te allen tijde meegaan met wijzigingen in de emissiefactoren van de CO₂-Prestatieladder 3.1. Voor de berekening van de CO₂-footprint van 2021 zijn emissiefactoren gebruikt daterend januari 2021.

Er zijn geen "Removal factors" van toepassing.

4.4 Onzekerheden

De gepresenteerde resultaten moeten worden gezien als de beste inschatting van de werkelijke waarden. Voor de CO₂-footprint zijn alle gebruikte gegevens gebaseerd op facturen en declaraties. Hierdoor is de onzekerheidsmarge zeer gering. Wel geldt een onzekerheid voor projecten met gunningvoordeel:

- De CO₂-uitstoot op projecten met gunningvoordeel wordt berekend door het percentage omzet op het project te delen door de totale omzet van ManEngenius, en die omrekenfactor wordt vervolgens toegepast op de totale CO₂-uitstoot om de uitstoot van het project te berekenen. Hier zitten afwijkingen van de werkelijkheid in.

Voor scope 3 is de onzekerheid groter, vanwege de volgende redenen:

- Voor scope 3 worden de inkoopbedragen uit de leverancierslijst omgerekend naar CO₂-uitstoot met emissiefactoren. Dit representeert echter een inschatting en niet de werkelijkheid.
- Voor de berekening van de CO₂-uitstoot van de aangekochte goederen en diensten in scope 3 is de inkooplijst van 2021 gebruikt. Op deze lijst staan leasemaatschappijen als grote kostenpost, in deze kosten zitten beiden brandstofkosten én leasekosten verwerkt. De uitstoot van de brandstof is al meegenomen in scope 1 en 2 (in het geval van elektrisch), en wordt op deze manier ook meegenomen in scope 3. Hierdoor valt de scope 3 uitstoot hoger uit dan deze daadwerkelijk is.
- Voor de scope 3 uitstoot van 2019 is het aantal hotelovernachtingen geschat, omdat hier alleen bedragen bekend waren. De daadwerkelijke facturen zijn geïnventariseerd, en er is vanuit gegaan dat alle medewerkers enkel 1 nacht ergens verblijven, behalve Bakker, gezien deze meestal 3 nachten ergens verblijft.

4.5 Uitsluitingen

In Handboek 3.1 is de rapportage van de CO₂-emissie-inventaris over alle broeikasgassen, uitgedrukt in CO₂-equivalenten nog niet verplicht. Het is dus niet vereist overige gassen, niet zijnde CO₂ (CH₄, N₂O, HFC's, PFC's en SF₆) die vrijkomen bij operaties van de organisatie, mee te nemen in de emissie-inventaris. Dit geldt ook voor koudemiddelen (refrigerants).

4.6 Verificatie

De organisatie heeft ervoor gekozen om de emissie-inventaris niet apart te laten verifiëren door een extern bureau. De emissie-inventaris zal tijdens de externe audit middels een steekproef geverifieerd worden.

5 | CO₂-reducerende maatregelen

CO ₂ -Reductiemaatregel	Verantwoordelijke	Reductie in footprint	Planning
SCOPE 1 - Gasverbruik (vastgoed)			
Bewustwording onder medewerkers over zuiniger gasverbruik via interne communicatie	Lesley	0,21%	2022
Onderzoeken HR-ketel i.p.v. CV-ketel	Lesley	0,00%	Niet gedaan ivm verbouwing of verhuizing
Onderzoeken groengas inkopen i.p.v. aardgas	Erik	0,00%	Contract loopt af in 2023
SCOPE 1 - Mobiliteit			
Inzichten verschaffen over duurzamer rijden via interne communicatie aan medewerkers	Lesley	0,85%	2022
Wagenparkbeleid opstellen met sturing op elektrisch rijden, continue vervanging van wagenpar	Directie	21,25%	2021-2024
Medewerkers via interne communicatie herinneren aan controleren bandenspanning	Lesley	0,85%	2021-2024
Stimuleren carpooling	Lesley	0,21%	2021-2024
Thuiswerkbeleid en digitale vergaderingen	Lesley	0,21%	2021-2024
SCOPE 2 - Elektraverbruik (vastgoed)			
Overstappen naar 100% Nederlandse groene stroom of plaatsing zonnepanelen	Directie	11,00%	Contract loopt af in 2023, 16 panelen geplaatst
Onderzoeken toepassen LED verlichting	Directie	0,00%	In offerte voor de verbouwing
Bewustwording onder medewerkers over zuiniger elektraverbruik via interne communicatie	Lesley	0,00%	2022
Onderzoeken plaatsing van bewegingssensoren en tijdsschakelaars	Directie	0,00%	In offerte voor de verbouwing
Stimuleren van elektrisch rijden en dus een hoger elektraverbruik voor ladingen	Directie	-1,50%	2021-2024
Organisatorische maatregelen			
Organiseren van toolbox en/of presentaties over duurzaamheid	Lesley		
Communicatieplan opstellen over duurzaamheid middels de CO ₂ -prestatieladder	Lesley		
Medewerker Energietransitie aangenomen	Directie		
Duurzaamheidsambassadeurs aanwijzen binnen de organisatie	Directie		
Dubbelzijdig printen	Lesley		

6 | Doelstellingen

De algehele reductiedoelstelling wordt geformuleerd tot 2024. Vanuit deze vastgestelde algehele reductiedoelstelling is een plan van aanpak opgesteld. In dit plan worden de maatregelen benoemd die worden genomen om de doelstelling te halen en welke afdelingen verantwoordelijk zijn voor de realisatie van de maatregelen. Het overzicht van te nemen maatregelen en verantwoordelijke afdelingen staan vermeldt in het Excelbestand met CO₂-reducerende maatregelen.

De organisatie heeft als doel gesteld om in de komende jaren, gemeten vanaf het referentiejaar tot aan het jaar van herbeoordeling, onderstaande CO₂-reductie te realiseren.

Scope 1 en 2 doelstelling ManEngenius

ManEngenius wil in 2024 ten opzichte van 2019 30% minder CO₂ uitstoten.

Bovengenoemde doelstelling is gerelateerd aan omzet en FTE. Nader gespecificeerd zijn de subdoelstellingen voor 2024 als volgt:

SUBDOELSTELLINGEN 2024 TEN OPZICHTE VAN 2019

Scope 1	21% reductie
Scope 2 en business travel	81% reductie
Groene stroom	100% Nederlandse groene stroom
Alternatieve brandstoffen	25 elektrische voertuigen
Energieverbruik	1,5% reductie per jaar ¹

Voor scope 3 heeft ManEngenius de volgende doelstelling opgesteld, resulterend uit de ketenanalyse:

SCOPE 3 DOELSTELLING MANENGENIUS - KETENANALYSE

ManEngenius wil in 2024 1,5% CO₂-uitstoot in de keten reduceren t.o.v. 2021 met geadviseerde duurzaamheidsmaatregelen in projecten, die het gevolg zijn van kennisoverdracht en -verbreding onder eigen en ingehuurde adviseurs.

Daarnaast heeft ManEngenius nog een doelstelling opgesteld in de keten, die gericht is op de eigen projectenportefeuille:

ManEngenius wil in 2027 dat in 70% van de nieuwe opdrachten met een opdrachtwaarde van meer dan € 500.000,- CO₂-reductie een belangrijk onderdeel is van de opdracht.

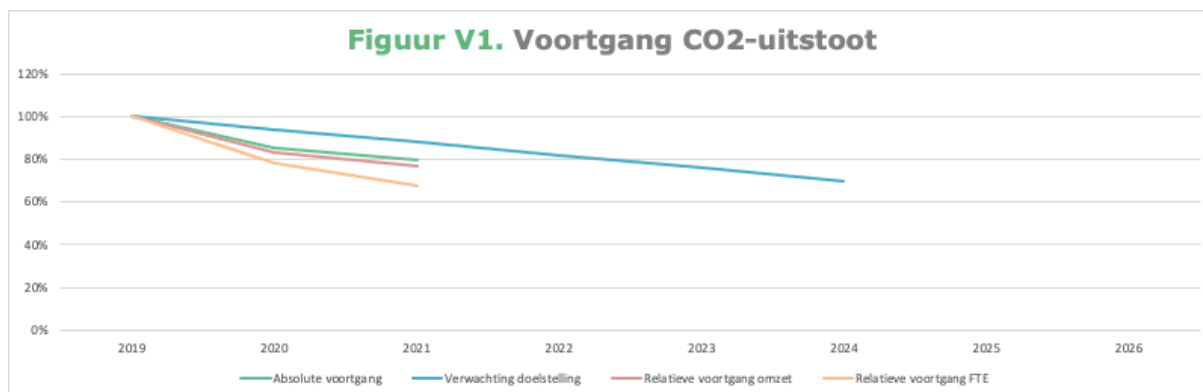
Deze doelstelling is opgesteld om de juiste werkomgeving voor adviseurs te creëren zodat ze optimaal kunnen bijdragen aan verduurzaming.

¹ <https://europadecentraal.nl/onderwerp/klimaat-en-milieu/klimaat/>

7 | Voortgang

7.1 Voortgang scope 1, 2 en business travel

In onderstaand figuur is de voortgang van de CO₂-uitstoot in 2021 van ManEngenius opgenomen.

In 2021 is de absolute CO₂-uitstoot gedaald met 20% ten opzichte van 2019. Gerelateerd aan omzet en FTE was deze reductie respectievelijk 23% en 32%. Daarmee wordt de doelstelling van 30% reductie in 2024 bijna behaald. De CO₂-reductie komt door vermindering van uitstoot in benzine- en diesilverbruik door elektrificatie van het wagenpark. In de energiebeoordeling worden adviezen gegeven over hoe ManEngenius deze verbruiken verder kan reduceren om de doelstellingen te behalen. De eerste helft van 2022 laat een stijging in CO₂-uitstoot zien ten opzichte van een jaar daarvoor door toegenomen benzine- en elektriciteitsverbruik van het wagenpark. Hier moet actief op worden bijgestuurd om stijging in heel 2022 te voorkomen.

7.2 Subdoelstelling groene stroom

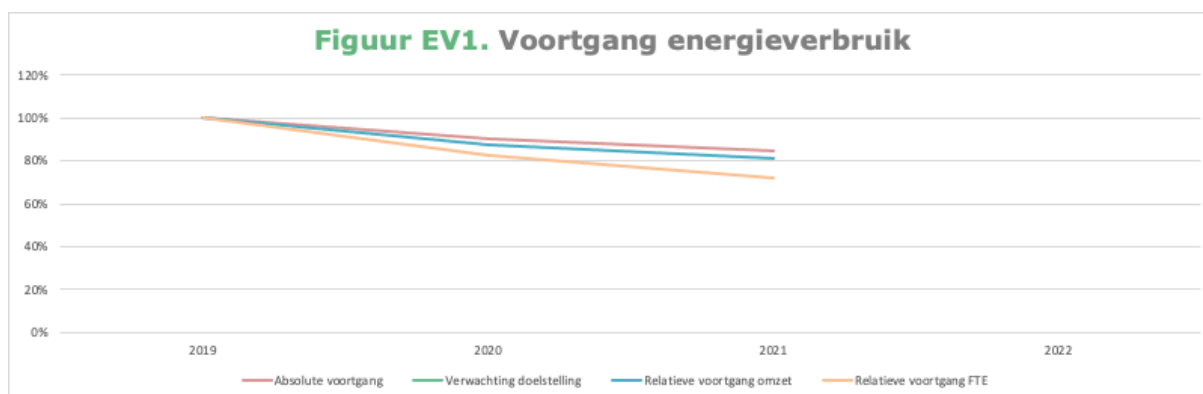
In 2020 ten opzichte van 2019 is het elektraverbruik met 14,6% toegenomen. Echter is hier nog niet actief op gestuurd en wordt de grootste reductie verwacht op het moment dat er zonnepanelen worden geplaatst of er 100% Nederlandse groene stroom wordt ingekocht. Tevens is deze sterke stijging vooral te koppelen aan een toegenomen laadverbruik, wat het gevolg is van de elektrificatie van het wagenpark. Dit is uiteraard een goede ontwikkeling.

7.3 Subdoelstelling alternatieve brandstoffen

In 2021 waren 22 voertuigen elektrisch. Dit is een stijging van 9 auto's ten opzichte van 2020 en daarmee ligt het behalen van de doelstelling van 25 elektrische voertuigen in de lijn der verwachtingen.

7.4 Subdoelstelling energieverbruik

Het energieverbruik in 2021 is ten opzichte van 2019 met 15% gedaald (aardgas-, brandstof- en elektriciteitsverbruik) en daarmee wordt de doelstelling ruimschoots behaald.

7.5 Voortgang scope 3

De totale scope 3 uitstoot is met 1,8 ton toegenomen in 2021 ten opzichte van 2020, wat verwaarloosbaar is en te verklaren door een lichte omzetsijging.

7.5.1 Voortgang ketenanalyse

De volgende subdoelstellingen voor 2021 en 2022 staan omschreven in de ketenanalyse:

2021

ManEngenius wil in 2021 deze ketenanalyse opstellen, goedgekeurd hebben door een certificerende instelling en deze intern en extern communiceren. Dit doel is in december 2021 behaald. Hierbij zijn de geplande maatregelen uitgevoerd: inhuren van een externe adviseur voor het opstellen van de analyse, uitvoeren van de externe audit door de certificerende instelling en communicatie op de website en via interne communicatieberichten.

Voor 2021 werd nog geen CO₂-reductie verwacht, gezien de ketenanalyse pas in december 2021 werd gecommuniceerd en geïmplementeerd.

2022

ManEngenius wil in 2022 0,25% CO₂-uitstoot in de keten reduceren ten opzichte van 2021 door kennisoverdracht en -verbreding onder de eigen en ingehuurde adviseurs. De maatregelen die hiertoe moeten leiden zijn:

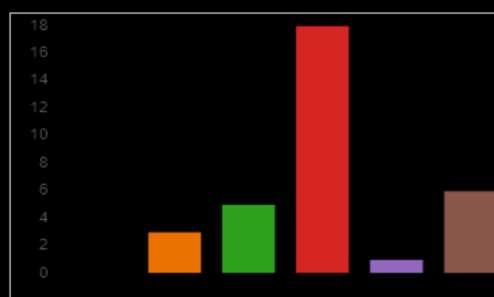
- Aanstellen "Projectmanager Duurzaamheid/Energietransitie" binnen ManEngenius. Deze medewerker start per 5 december 2022.
- Uitvoeren nulmeting van het kennisniveau en de impact van duurzaamheid op werk van ManEngenius-adviseurs door middel van een vragenlijst. Deze nulmeting is uitgevoerd in mei 2022 en de uitkomsten waren als volgt:

WAT IS MIJN KENNISNIVEAU VAN DUURZAAMHEID

KEUZES

- Duurzaamheid heeft weinig tot geen raakvlakken met mijn werk, ik weet er weinig van af 0
- Duurzaamheid heeft weinig tot geen raakvlakken met mijn werk, ik weet er wel wat van af 3
- Duurzaamheid heeft raakvlakken met mijn werk, maar ik weet er weinig van af 5
- Duurzaamheid heeft raakvlakken met mijn werk, ik weet er ook wat van af 18
- Ik weet concreet wat ik binnen mijn projecten kan verduurzamen, maar ik weet niet goed hoe 1
- Ik weet concreet wat ik binnen mijn projecten kan verduurzamen en ik weet hoe ik dit kan realiseren 6

GRAFIEK

- Vaststellen welke kennis aanwezig is binnen de organisatie en welke kennis die nu en in de toekomst door de markt wordt gevraagd op het gebied van duurzaamheid momenteel ontbreekt bij de adviseurs. Deze vraag is uitgezet en de antwoorden worden hieronder weergegeven.

WELKE KENNIS OP HET GEBIED VAN DUURZAAMHEID WORDT NU DOOR DE MARKT / OPDRACHTGEVER GEVRAAGD EN ONTBREEKT MOMENTEEL? (SAMENVATTING)

- Deelmobiliteit
- Omgevingswijzer
- Energiedistributie
- Duurzame asfaltproducten
- Circulair ontwerp / klimaatadaptatie
- Gedragsverandering
- Energietransitie
- Sustainable Development Goals (SDG's)

PS: Voor de liefhebbers een overzicht van alle reactie op de laatste 2 sheets ©

SUGGESTIES/TIPS?

- UN sustainable goals-spreker/Themasessie – interactieve sessie - workshop duurzaamheid ?
- Kennis vergaren in nieuwe energievormen en die intern verspreiden , zodat ME leden daarmee in de markt gezet kunnen worden.
- Duurzaamheid blijft een begrip dat door iedereen anders wordt omschreven en door iedereen anders wordt uitgevoerd. De vraag is ook of je duurzaam bezig bent als je alleen maar bezig houdt met symptoombestrijding.
- Stroom is alleen duurzaam als het groen geproduceerd is.
- Bijvoorbeeld: meer openbaar vervoer gebruik en gerelateerde projecten. Meer elektrisch rijden. Minder vlees+vis tijdens borrels. Meer projecten gericht op energietransitie, watermanagement, CO2-reductie of natuurontwikkeling.
- Ik heb geen duidelijk beeld hoe ManEngenius omgaat met duurzaamheid, wel zie ik dat er wordt ingezet op een schoner wagenpark (wat volgens mij toch wel de grootste vervuiler is binnen ManEngenius
- Ik denk dat het goed is om duidelijk te hebben wat duurzaamheid precies is en op welke vlakken wij ons daarvoor ik kunnen zetten. Het is natuurlijk een ruim begrip maar door praktijkvoorbeelden en extra kennis kunnen we dit misschien nog wel veel verder uitbreiden.

- Inventariseren van maatregelen om CO₂-reductie te kwantificeren. Deze vraag is uitgezet bij de adviseurs en hier zijn de volgende reacties op gekomen:

Hoi Lesley,

Goede bezig, verhelderend om te zien hoe we over dit onderwerp denken.

Bij het ingenieursbureau van de gemeente Den Haag zijn we niet betrokken bij besluitvorming. Wij werken met concrete opdrachten. In het jaar 2021 ben ik voor een groot deel bezig geweest met de instroom nieuwe tram. De metropoolregio investeert fors in nieuw toegankelijk materieel waarbij we werken met het STOMP-principe (stappen, trappen, openbaar vervoer, deel mobiliteit en privé autoverkeer). De gemeente prevaleert openbaar vervoer hierdoor boven persoonlijk gemotoriseerd vervoer. De praktijk is echter weerbarstig. Er is veel weerstand waardoor in veel gevallen het STOMP-principe niet of nauwelijks wordt toegepast.

Goedemiddag Lesley,

In Amsterdam hef ik voor het programma fiets regelmatig autoparkeerplaatsen op voor fietsparkeren. Aan het eind van het jaar hebben we ongeveer 50 autoparkeerplaatsen plaats gemaakt voor meer dan 500 fietsparkeerplekken.

Het is misschien niet direct in duurzaamheid uit te drukken, maar het heeft er natuurlijk wel mee te maken.

Om dit voor elkaar te krijgen moeten ik soms ook adviezen schrijven voor het bestuur en die neemt vervolgens een besluit of we het wel of niet gaan doen.

Mocht je er meer over willen weten of willen zien wat ik in Amsterdam doe laat het dan maar weten.

Hallo collega,

In vervolg op de samenvatting, waar ligt jouw kennisniveau op het gebied van duurzaamheid, ben ik nu erg benieuwd of jij, binnen onze grootse expertise Verkeersmanagement, na het jaartal 2021 meegewerkt hebt aan duurzame besluiten bij jouw opdrachtgever. **In het project Vervangen van de verlichting van de Leidsche Rijntunnel, eiste het contract dat deze werkzaamheden op rustige momenten (in de werkbare uren WBU) moesten worden uitgevoerd. Dit resulteerde in 120 nachtafsluitingen. Dit betekende ook 120 keer op- en afbreken van de verkeersmaatregelen en het aan- en afvoeren van materieel en materiaal.**

In het kader van duurzaamheid en veiligheid hebben we dit aan de orde gesteld en zijn we uitgekomen op 16 weekendsluitingen, dus 104 keer minder. Dit zou resulteert in veel minder vrachtwagenbewegingen en CO₂-uitstoot.

Mochten er duurzame besluiten/acties zijn ondernomen, welke zijn dit dan en is er bekend hoeveel CO₂ hiermee gereduceerd is? **? Ik ben niet deskundig op dit gebied.**

Ook zou ik graag willen weten of er plannen geweest zijn om duurzaamheid toe te passen binnen het project maar dit uiteindelijk niet doorgegaan is en wat de reden hier dan van geweest is. **Samen met Joost Duivis heb ik geprobeerd lichtgekleurd asfalt toe te passen in de Wijkertunnel. Hierdoor kan de LED-verlichting op een lager niveau branden en wordt energie bespaard. Helaas is dit niet gelukt omdat de voorbereiding van het project in een te ver gevorderd stadium was én er geen extra budget geregeld kon worden op korte termijn.**

Lesley,

dat is nogal een vraag. Zeker om het specifiek te benoemen in CO₂ reductie.

In Zuidas werken Maryse en ik veel aan de mobiliteitstransitie van werknemers.

Dat houdt in een verschuiving van verplaatsingen met de auto naar OV en fiets.

Maar ook het spitsmijden en reismijden (thuiswerken) hoort daar bij.

Hiervoor worden onder andere hubs ingericht, proberen we de laadcapaciteit in de openbare ruimte te verbeteren

en werkgeversbeleid aan te passen richting een meer duurzaam beleid.

Hieruit wordt duidelijk dat, zoals verwacht, het lastig is om advieswerk te kwantificeren in CO₂-reductie. Wel wordt zichtbaar dat er waar mogelijk wordt gestuurd op duurzaamheid en is het aannemelijk dat hierbij CO₂ wordt gereduceerd.

De eerste themasessie stond gepland op 8 juli 2022 met als thema "Duurzaamheid". Hiervoor was een collega die werkzaam is bij Rijkswaterstaat als gastspreker gevraagd. Hierin zou hij kennis en tips delen die hij daar heeft opgedaan. Deze werd helaas door de lage aanwezigheid wegens de zomervakantie geannuleerd. Een nieuwe sessie wordt nog ingepland.

Door de verhoogde aandacht binnen ManEngenius voor duurzaamheid wordt, conform de ketenanalyse, een CO₂-reductie van 0,25% in de keten aannemelijk gedacht wegens verhoogd bewustzijn van adviseurs.

Naast deze doelstellingen heeft ManEngenius ook de volgende doelstelling: *ManEngenius wil in 2027 dat in 70% van de nieuwe opdrachten met een opdrachtwaarde van meer dan € 500.000,- CO₂-reductie een belangrijk onderdeel is van de opdracht.*

In de afgelopen periode heeft ManEngenius geen nieuwe opdrachten boven deze opdrachtwaarde aangenomen.

8 | Participatie sector- en keteninitiatieven

Vanuit de CO₂-Prestatieladder wordt gevraagd om deelname aan een sector- of keteninitiatief. De organisatie dient zich daarbij op de hoogte te stellen van de initiatieven die binnen de branche spelen.

8.1 Inventarisatie sector- en keteninitiatieven

Om te bekijken welke sector- en keteninitiatieven relevant zouden kunnen zijn ManEngenius is de website van de SKAO geraadpleegd (<https://www.co2-prestatieladder.nl/nl/initiatieven-en-programmas>). Hier is een compleet overzicht van alle initiatieven en reductieprogramma's te vinden. Eventuele geschikte initiatieven zijn besproken met de projectleider en met het management. Aangezien ManEngenius aan een initiatief deelneemt is dit alleen ter inspiratie geraadpleegd.

Jaarlijks wordt er door de projectleider en het management geëvalueerd of deelname aan de initiatieven nog steeds als relevant en actueel wordt gezien en/of dat er eventuele andere geschikte initiatieven van toepassing kunnen zijn.

8.2 Actieve deelname

De gedachte achter deelname aan een initiatief is dat door interactie met andere bedrijven en overheden informatie kan worden uitgewisseld en in samenwerking nieuwe ideeën en ontwikkelingen op het gebied van CO₂-reductie tot stand kunnen komen. Vanuit dit doel vraagt de norm van de SKAO om een actieve deelname, middels bijvoorbeeld werkgroepen. Verslagen van bijeenkomsten en van overlegmomenten en presentaties van de organisatie in de werkgroep kunnen tegenover de auditor dienen als bewijs van actieve deelname.

Mocht een initiatief waaraan wordt deelgenomen op zeker moment niet meer relevant zijn voor de organisatie (wanneer gedurende een half jaar of langer geen voortgang in het initiatief of actieve deelname aangetoond kan worden) en de deelname wordt beëindigd, dan kan de inventarisatie van de initiatieven dienen als bron voor het kiezen van deelname aan een ander initiatief.

8.3 Lopende initiatieven

8.3.1 Initiatief Stichting Nederland CO₂ Neutraal

Door de organisatie wordt deelgenomen aan het initiatief Stichting Nederland CO₂ Neutraal. Dit initiatief richt zich op het inspireren van de deelnemers, het vergroten van kennis over CO₂-reductiemogelijkheden en het vergroten van een duurzaam netwerk. Om deze deelname te bewijzen worden de volgende documenten bewaard:

- Presentielijst van de workshops
- Ingeleverd huiswerk ter voorbereiding van de workshops

Bovenstaande deelname worden jaarlijks geëvalueerd en besproken in de directiebeoordeling. Tevens wordt hierbij het jaarlijkse budget geaccordeerd.

Disclaimer & Colofon

Uitsluiting van juridische aansprakelijkheid

Hoewel de informatie in dit rapport afkomstig is van betrouwbare bronnen en exceptionele zorgvuldigheid is betracht tijdens het samenstellen van deze rapportage kunnen De Duurzame Adviseurs geen juridische aansprakelijkheid aanvaarden voor fouten, onnauwkeurigheden, ongeacht de oorzaak daarvan en voor schade als gevolg daarvan. De borging en uitvoering van de opgestelde beoogde doelen en maatregelen aanwezig in dit rapport liggen bij de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. Voor het niet behalen van doelen en/of het onjuist aanleveren van data door de opdrachtgever, kunnen De Duurzame Adviseurs niet aansprakelijk worden gesteld.

In geen enkel geval zijn De Duurzame Adviseurs, haar eigenaren en/of medewerkers aansprakelijk ten aanzien van indirecte, immateriële of gevolgschade met inbegrip van gederfde winst of inkomsten en verlies van contracten of orders.

Bescherming intellectueel eigendom

Het auteursrecht op dit document berust bij De Duurzame Adviseurs of bij derden welke bij toestemming deze documentatie beschikbaar hebben gesteld aan ManEngenius

Vermenigvuldiging in wat voor vorm dan ook is alleen toegestaan door voorafgaande toestemming door De Duurzame Adviseurs.

Ondertekening

Auteur(s):	Donna Cross, De Duurzame Adviseurs
Kenmerk:	CO ₂ -BELEID 2022
Datum:	23-11-2022
Versie:	1.0
Verantwoordelijke projectleider:	Lesley Commelter